

Maria Czerwińska

Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Nędzy

Współpraca nauczycieli jako kluczowy element pracy z nowymi technologiami na przykładzie programu *Aktywna Edukacja*

Tworzenie w szkołach zespołów uczących się nauczycieli jest podstawowym i efektywnym sposobem wspierającym rozwój szkoły. Aspekt współpracy nauczycieli w kontekście pracy zespołowej ma swoje odzwierciedlenie w wielu aktach prawa oświatowego, oto kilka przykładów:

1. **Ustawa o systemie oświaty (Dz. U. 2004, nr 256, poz. 2572 ze zmianami):**
art. 22ab ust. 1 „Zespół nauczycieli prowadzących nauczanie w klasach I-III szkoły podstawowej oraz zespół nauczycieli prowadzących nauczanie danych zajęć edukacyjnych w klasach IV-VI szkoły podstawowej, w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej przedstawiają dyrektorowi szkoły propozycję ...” oraz ust. 2 „Zespoły nauczycieli, o których mowa w ust. 1, mogą przedstawić dyrektorowi szkoły propozycję więcej niż jednego podręcznika lub materiału edukacyjnego ...”
2. **Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych statutów (Dz.U. 2001 nr 61 poz. 624 ze zmianami):** funkcjonowanie zespołów zadaniowych określa załącznik nr 2, w szczególności § 14. ust. 1: „Nauczyciele prowadzący zajęcia w danym oddziale tworzą zespół, którego zadaniem jest w szczególności ustalenie zestawu programów nauczania dla danego oddziału oraz jego modyfikowanie w miarę potrzeb” oraz ust. 2: „Dyrektor szkoły może tworzyć zespoły wychowawcze, zespoły przedmiotowe lub inne zespoły problemowo-zadaniowe. Pracą zespołu kieruje przewodniczący powoływany przez dyrektora szkoły, na wniosek zespołu”.

3. Rozporządzenie MEN w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2013, poz. 532):

§ 19, ust. 7: „Wychowawca klasy lub dyrektor przedszkola lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 5 ustawy, planując udzielanie uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, współpracują z rodzicami ucznia lub pełnoletnim uczniem oraz – w zależności od potrzeb – z innymi nauczycielami ...” oraz

§ 20, ust. 1: „W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego planowanie i koordynowanie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce, o której mowa w art. 2 pkt 5 ustawy, w tym ustalenie dla ucznia form udzielania tej pomocy, a w przypadku form, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 1–5 i ust. 2 pkt 1 i 2 – także okres ich udzielania oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane, jest zadaniem zespołu, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 i 3 ustawy ...”

4. Rozporządzenie MEN w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. 2009, nr 168, poz. 1324 ze zmianami):

załącznik II pkt 7: „Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych”

Okazuje się, że nie tylko polskie prawo oświatowe nakłada na szkołę obowiązek funkcjonowania w niej zespołów nauczycielskich, także Unia Europejska w uchwalonej 29 listopada 1995 r. Białej Księdze „Nauczanie i uczenie się. Na drodze do uczącego się społeczeństwa” akcentuje pracę zespołową jako niezbędny element w rozwoju społeczeństwa i postuluje m. in. uczenie współpracy i współdziałania nauczycieli i uczniów. Ponadto w 1998 r. w ramach prac realizowanych przez OECD określono standardy pracy dobrego nauczyciela. W dokumencie można przeczytać, że: (...) zdolności organizacyjne i współpraca, profesjonalizm nauczyciela nie może być dłużej uważany za zindywidualizowany zestaw kompetencji, ale powinien funkcjonować jako część organizacji szkolnej. Zdolność i gotowość do uczenia się od innych nauczycieli oraz uczenia innych

nauczycieli jest być może najważniejszym aspektem tej cechy nauczyciela¹.

Z przytoczonych powyżej zapisów różnych aktów prawnych jednoznacznie wynika konieczność funkcjonowania w szkole zespołów nauczycielskich, których zadaniem jest uczenie się, doskonalenie i promowanie współpracy nauczycieli. Z myślą o realizacji takich postaw wśród nauczycieli, dodatkowo wspieranym stosowaniem nowoczesnych technologii, powstał program Centrum Edukacji Obywatelskiej „Aktywna Edukacja”. Program oferował dla nauczycieli (koordynatorów szkolnych, przedmiotowych) i dyrektorów szkół wiele form doskonalenia pracy zespołowej, począwszy od kursu elearningowego, poprzez szkolenia stacjonarne, konferencje, spotkania zespołów wymiany doświadczeń (sieci współpracy szkół), czy webinaria. Wiele z tych aktywności doskonalilo umiejętność prowadzenia dialogu (zarówno w rzeczywistości jak i online), który ułatwia przecież współdziałanie i komunikację w obrębie zespołu, a to z kolei przyczynia się do zwiększenia efektywności zespołu, co potwierdza zasadę, że „co dwie głowy, to nie jedna” i zamiast „każdy sobie rzepkę skrobie”, można „współ w zespół”. Ogromną wartością w kontekście pracy zespołowej w programie „Aktywna Edukacja” były spotkania zespołów wymiany doświadczeń (liczące od 6 do 12 osób), które tworzyli dyrektorzy lub koordynatorzy szkolni, lub koordynatorzy przedmiotowi z różnych szkół uczestniczących w programie. Każdy zespół spotykał się dwa razy na przestrzeni od lutego do maja, a spotkanie miało formę pięciogodzinnego warsztatu prowadzonego przez moderatora „Aktywnej Edukacji” w jednej ze szkół uczestnika spotkania. W trakcie spotkań duży nacisk kładziono na wymianę doświadczeń z uwagi na fakt, że uczestnicy mieli możliwość porównania warunków i efektów pracy w różnego typu szkołach, na różnych etapach edukacyjnych i o różnej infrastrukturze sprzętowej. Do zagadnień poruszanych na spotkaniach zespołów wymiany doświadczeń należały m. in.:

1. ZWD – dyrektorzy

- Wymiana doświadczeń na temat e-zarządzania szkołą
- Analiza warunków do pracy z TIK-iem w szkole
- Dzielenie się DP wypracowanymi w szkołach
- TIK-owe plany na przyszłość

¹ K. Bednarek: *Czy praca zespołowa jest dla nas problemem?*, Kwartalnik „Forum Nauczycieli”, nr 2/2013

2. ZWD – koordynatorzy szkolni

- Zasady uczenia dorosłych
- Wykorzystanie i modernizacja sprzętu w szkole
- Poznawanie narzędzi i aplikacji przydatnych w pracy
- Refleksja nad działaniami członków zespołów, biorących udział w programie
- Wypracowanie DP w zakresie wykorzystania szkolnego sprzętu komputerowego
- Prezentacja programów i narzędzi TIK

3. ZWD – koordynatorzy przedmiotowi (pogrupowani wg 12 przedmiotów)

- Wykorzystanie TIK w pracy nauczyciela
- Wymiana doświadczeń w zakresie narzędzi, aplikacji zasobów sieci
- Taksonomia Blooma
- Analiza kryteriów formatki DP (dobrej praktyki) wraz z elementami OK (oceniającego kształtującego)
- Opracowanie dobrej lekcji z wykorzystaniem TIK
- Efekty udziału w programie AE
- Możliwość kontynuowania działań w zespołach po zakończeniu programu

Kolejnym atutem udziału w programie „Aktywna Edukacja” były kursy e-learningowe na platformie edukacyjnej CEO, dedykowane poszczególnym grupom uczestników, co stanowiło o kolejnej wartości pracy zespołowej, tym razem funkcjonującej w rzeczywistości wirtualnej. Konstrukcja każdego kursu opierała się o zasadę 3 J e-learningu:

1. J like Just for me – kursy były spersonalizowane ze względu na funkcję pełnioną w programie i nauczany przedmiot.
2. J like Just in time – każdy z VII modułów kursu można było elastycznie dopasować do swoich możliwości czasowych, potrzebnych na wykonanie zadań w module.
3. J like Just enough – każdy uczestnik decydował, czy w realizacji zadań poprzestaje na niezbędnym minimum, czy rozwiązuje zadania nadobowiązkowe.

Niewątpliwie dużą zaletą platformy edukacyjnej było towarzyszące jej forum, na którym uczestnicy prowadzili dyskusje, dzielili się dobrymi praktykami, opracowali zestaw narzędzi TIK do wykorzystania na poszczególnych przedmiotach.

W ramach spotkań stacjonarnych odbywały się także konferencje dla dyrektorów i koordynatorów szkolnych, gdzie główny punkt spotkania stanowiły panele dobrych praktyk (DP), które były szansą na wymianę doświadczeń, udzielanie sobie wsparcia, wykorzystywanie różnorodności poglądów oraz wzmacniały motywację do przeniesienia takiej formy pracy na grunt swojej szkoły. Na podstawie tych spotkań uczestnicy mogli zrozumieć co stanowi fundament w budowaniu dobrej współpracy, a co może stanowić barierę.

Przedstawione powyżej (w dużym skrócie) opisy działań prowadzonych w ramach „Aktywnej Edukacji” świadczą o tym, że warto stawiać na współpracę, ponieważ wtedy uczymy się wspólnie działać, wspólnie podejmować decyzje, a przede wszystkim tworzymy więzi, które pozwalają wspólnie przezwyciężać problemy. Jeśli do tego użyjemy jeszcze nowoczesnych technologii, to okaże się, że możemy realizować zadania zespołowo nawet wtedy, gdy każdy uczestnik zespołu znajduje się w innym miejscu ... świata. Na pewno zaraz nasuwa się pytanie: „A po co nam takie umiejętności?” – odpowiedź znajduje się w opisie blogu Pani Marzeny Żylińskiej, wg której: „W przedwczorajszych szkołach, wczorajsi nauczyciele, uczą dzisiejszych uczniów rozwiązywania problemów jutra”. Musimy zatem zadbać, aby jako nauczyciele być w tej samej przestrzeni czasowej, w której są nasi uczniowie, czyli w świecie nowych technologii, jednak tylko od nas samych zależy na ile będziemy te technologie stosować – warto zapoznać się z modelem SAMR dra Rubena Puentedura, wg którego wyróżnia się 4 poziomy funkcjonowania cyfrowego²: **Substitution** – Podstawienie, **Augmentation** – Rozszerzenie, **Modification** – Modyfikowanie, **Redefinition** – Redefinicja, a następnie wybrać odpowiedni model dydaktyki cyfrowej³. Ważne przy tym jednak jest, aby być świadomym roli technologii w edukacji, zwłaszcza w kształtowaniu społeczeństwa opartego na współpracy i jednocześnie zadbać, aby nie zostać przez te technologie

² <http://www.hippasus.com/rrpweblog/archives/2014/01/15/SAMRABriefContextualizedIntroduction.pdf>

³ <http://www.ldc.edu.pl/phocadownload/Dydaktyka-cyfrowa-epoki-smartfona.pdf> str. 16 - 18

zdominowanym. Tego oraz odpowiedzialności za rolę w uczeniu dla przyszłości nauczył mnie program „Aktywna Edukacja”. Niech mottem dla każdego nauczyciela doskonalącego nieustannie swój warsztat pracy (czyli praktykującego Lifelong Learning i tym samym wspierającego rozwój szkoły) będzie:

„Każdy, kto przestaje się uczyć jest stary, bez względu na to, czy ma 20 czy 80 lat. Kto kontynuuje naukę pozostaje młody. Najwspanialszą rzeczą w życiu jest utrzymywanie swojego umysłu młodym”.

Henry Ford

